

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”

П Л А Н И

СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ,
ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
ТА МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ
ДО ЇХ ВИКОНАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ”

Харків
2012

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЮРИДИЧНА
АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО”**

П Л А Н И

**СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ,
ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
ТА МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ
ДО ЇХ ВИКОНАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ”**

**для студентів І курсу
заочного факультету**

**Харків
2012**

Плани семінарських занять, тематика курсових робіт та методичні поради до їх виконання з навчальної дисципліни “Історія держави і права України” для студентів І курсу заочного факультету / уклад.: В. Д. Гончаренко, Г. Г. Каратаєва, М. Ш. Киян та ін. – Х.: Нац. ун-т “Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого”, 2012. – 34 с.

У к л а д а ч і : В. Д. Гончаренко,
Г. Г. Каратаєва,
М. Ш. Киян,
К. М. Лісогорова,
В. А. Лизогуб,
Т. О. Матвєєва,
Ю. М. Походзіло,
І. М. Скуратович,
Д. А. Тихоненков,
Н. О. Харасик,
С. А. Черниченко,
М. М. Шевердін,
Д. А. Шигаль

*Рекомендовано до видання редакційно-видавничою радою
університету (протокол № 2 від 27.04.2012 р.)*

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Т е м а 1. Українська держава в період визвольної війни 1648 – 1654 рр.

П л а н

1. Визвольна війна українського народу в 1648 – 1654 рр.
2. Формування Української держави та її юридичне оформлення в ході визвольної війни 1648 – 1654 рр.
3. Джерела права України часів Гетьманщини в 1648 – 1654 рр.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Історія держави і права України: підруч.: [у 2 т.] / за ред. В. Я. Тація, А. Й. Рогожина, В. Д. Гончаренка. – К.: Ін Юре, 2003. – Т. 1 (далі: Підручник. – Т. 1).

Бойко І. Й. Держава і право Гетьманщини: навч. посіб. / І. Й. Бойко. – Л.: Світ, 2000.

Малик Я. Історія української державності / Я. Малик, Б. Вол, В. Чуприна. – Л.: Світ, 1995.

Хрестоматія з історії держави і права України: навч. посіб.: [у 2 т.] / за ред. В. Д. Гончаренка. – 2-е вид., переробл. і доповн. – К.: Ін Юре, 2000. – Т. 1 (далі: Хрестоматія. – Т. 1).

Т е м а 2. Центральна Рада та її Універсали

П л а н

1. Лютнева революція 1917 р. і рух за національно-культурне відродження в Україні.
2. Утворення Центральної Ради.
3. I Універсал Центральної Ради.
4. II Універсал Центральної Ради.
5. III Універсал Центральної Ради. Проголошення Української Народної Республіки (УНР).

6. IV Універсал Центральної Ради. Проголошення незалежності УНР.
7. Підсумки першого етапу розбудови Української держави.
8. Роль Центральної Ради в українській історії.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 2.

Хрестоматія. – Т. 2.

Копиленко О. Л. “Сто днів” Центральної Ради / О. Л. Копиленко. – К.: Україна, 1992.

Рум’янцев В. О. Українська державність у 1917 – 1922 рр. (Форми і проблеми розбудови) / В. О. Рум’янцев. – Х.: Основа, 1996.

Український парламентаризм: минуле і сучасне: [моногр.] / за ред. Ю. С. Шемшученка. – К.: Парлам. вид-во, 1999.

ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

Курсова робота – одна з найважливіших форм навчального процесу, самостійного пошуку, що сприяє поглибленому вивченню відповідного розділу курсу історії держави і права України. Вона потребує тривалого опрацювання навчальної літератури, документів, пам'яток права, монографічної літератури.

Тема обирається з переліку, що міститься в даному виданні. До кожної теми додається орієнтовний список рекомендованої літератури. За бажанням можна доповнити план або змінити послідовність його питань, використати додаткову літературу. Проте наведений мінімум питань і джерел треба розглядати як обов'язковий.

Опрацьовуючи літературу, варто виписувати окремі цитати чи самостійно формулювати основні положення конкретного джерела (з посиланням на прізвище та ініціали автора, назву роботи, місто, рік видання і сторінку). Доцільно виконувати це на окремих аркушах або картках, розподіливши їх за групами відповідно до питань плану для правильного оформлення.

Курсова робота повинна мати таку структуру: план роботи, передмова, основна частина, висновки, список використаної літератури.

У передмові необхідно охарактеризувати тему роботи в цілому, визначити хронологічні рамки, викласти відповідні загальні історичні умови.

Основна частина має складати не менше 3/4 обсягу роботи і включати відповіді на всі зазначені у плані питання.

Висновки мають містити історичні оцінки визначених у роботі питань.

За змістом курсова робота повинна бути конкретною. Не можна обмежуватися лише констатацією фактів, їх треба всебічно й глибоко проаналізувати, тобто висвітлити причини й умови виникнення того чи іншого державно-правового явища, процес його розвитку, особливості, значення та вплив на подальший розвиток держави і права.

Якщо будь-які історичні факти або явища оцінюються в

літературі по-різному, бажано висловити власну думку щодо цих оцінок. Самостійний пошук відомостей, їх систематизація, узагальнення, аналіз, висновки – необхідні умови написання курсової роботи.

Роботу слід виконувати грамотно, чітким почерком і правильно (відповідно до плану) оформлювати. У разі потреби можна використати схеми, діаграми тощо. Обсяг роботи – 45 – 50 сторінок учнівського зошита. Залишаються поля для зауважень рецензента, нумеруються сторінки, наприкінці наводиться список фактично використаної літератури, ставиться дата написання роботи і підпис.

Успішно виконана і правильно оформлена робота допускається до захисту, під час якого можуть бути задані запитання щодо змісту курсової роботи, її теми або надані зауваження рецензента. Якщо студент не відповість на запитання, то отримає незадовільну оцінку і повинен написати курсову роботу за іншою темою.

Т е м а 1. Утворення держави Київська Русь

П л а н

1. Виникнення і формування державності у східних слов'ян.
2. Виникнення держави Київська Русь.
3. Критика антинаукових “теорій” утворення Київської Русі.
4. Роль і місце Київської Русі в історії Європи.

Для правильного висвітлення першого питання необхідно з'ясувати процес розвитку продуктивних сил у східних слов'ян у VI – VIII ст. При цьому важливо звернути увагу на процес виникнення приватної власності на знаряддя і засоби виробництва як матеріальної основи розколу східнослов'янського суспільства на соціальні групи з різними інтересами. Також треба описати хід руйнування родової організації, пояснити зміну патріархальної родини індивідуальною, що було однією з умов виникнення державної організації. Завершити перше питання необхідно характеристикою процесу перетворення органів громадського самоврядування періоду військової демократії в органи держави, аналізом перших державних утворень, які сформувались на рубежі VIII – IX ст.

При розкритті другого питання слід показати, як процес політичної консолідації східних слов'ян завершився наприкінці IX ст. утворенням великої, відносно єдиної держави – Київська Русь. Визначити внутрішні й зовнішні чинники, які зумовили утворення цієї держави, різницю між процесом виникнення державності у східних слов'ян і процесом побудови безпосередньо держави Київська Русь.

Відповідь на третє питання бажано сконцентрувати на таких антинаукових концепціях утворення Київської Русі, як норманізм, пантюркізм, євразійська теорія. Необхідно показати їх антислов'янський характер і здійснити обґрунтовану критику цих “теорій”. Слід зазначити, що це був природний еволюційний процес розвитку продуктивних сил і знарядь праці, який відбувся на еволюції суспільно-економічних відносин.

При розгляді четвертого питання доцільно показати, що Київська Русь була першою державою східних слов'ян. Крім того, це була перша велика стабільна держава у Середньовічній Європі, яка значно вплинула на розвиток цивілізацій як заходу, так і сходу.

Список літератури

Підручник. – Т. 1.

Хрестоматія. – Т. 1.

Баран В. Д. Походження слов'ян / В. Д. Баран, Д. Н. Козак, Р. В. Терпиловський. – К.: Наук. думка, 1991.

Грушевський М. Історія України – Русі: у 2 т. / М. Грушевський. – К.: Наук. думка, 1991. – Т. 1.

Мавродин В. В. Образование Древнерусского государства и формирование древнерусской народности / В. В. Мавродин. – М.: Высш. шк., 1971.

Погрібний І. М. Історико-цивілізаційний та формаційний підхід до вивчення інститутів держави і права Київської Русі / І. М. Погрібний, С. Д. Сворак // Держ. буд-во та місцеве самоврядування: зб. наук. пр.; НДІ держ. буд-ва та місц. самоврядування Нац. акад. прав. наук України. – Х.: Право, 2010. – Вип. 20. – С. 7 – 17.

Сокуренко О. Київська Русь як суб'єкт міжнародних відносин у IX – XI ст. / О. Сокуренко // Підприємництво, госп-во і право. – 2007. – № 7. – С. 19 – 22.

Толочко П. П. Київська Русь / П. П. Толочко. – К.: Абрис, 1996.

Тема 2. Суспільний лад Київської Русі

П л а н

1. Розвиток феодального землеволодіння і феодальних відносин у Київській Русі.
2. Правове становище феодалів. Привілеї знаті за “Руською правдою”.

3. Правове становище смердів і закупів за “Руською правдою”.
4. Правове становище челяді й холопів.

Робота на цю тему потребує серйозного вивчення “Руської правди” та рекомендованої літератури. Перш за все слід звернути увагу на виникнення феодального землеволодіння (княжого, боярського, церковного), розповісти про окняжіння общинних земель і наступ на них феодалів.

Висвітлення наступних питань потребує докладної характеристики різних суспільних груп на основі аналізу конкретних статей руського законодавства Київської Русі, особистих та майнових прав, розкриття неоднакового застосування кримінального права до феодалів, селян та челяді. Необхідно детально розглянути правовий статус закупів, виділити його особливості та характерні риси. Доцільно звернути увагу на суперечливі думки учених стосовно правового становища смердів.

Наприкінці роботи важливо не тільки з’ясувати статус челяді й холопів, проаналізувати “Руську правду”, але й виділити причини, через які Русь обминула рабовласницьку формацію.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 1.

Хрестоматія. – Т. 1.

Греков Б. Д. Киевская Русь / Б. Д. Греков. – М.: Госполитиздат, 1953.

Козюба В. К. “Двір” в історико-юридичних пам’ятках Давньої Русі / В. К. Козюба // Укр. іст. журн. – 2003. – № 1. – С. 36 – 53.

Нижельська А. В. Головні інститути та стан розвитку громадянського суспільства в Київській Русі / А. В. Нижельська // Акт. пробл. політики. – Вип. 16. – О.: Юрид. л-ра, 2003. – С. 400 – 407.

Пьянков А. П. Происхождение общественного и государственного строя Древней Руси / А. П. Пьянков. – Минск: Белорус. гос. ун-т, 1980.

Свердлов М. Б. Генезис и структура феодального общества в Древней Руси / М. Б. Свердлов. – Л.: Наука, 1983.

Т е м а 3. Злочини, покарання та судовий процес за “Руською правдою”

П л а н

1. Загальна характеристика “Руської правди” (походження, джерела, списки, наукова класифікація пам’ятки).
2. Злочини і покарання за “Руською правдою”.
3. Судовий процес за “Руською правдою”.

При висвітленні першого питання слід підкреслити самотутнє походження “Руської правди”. Цього висновку можна дійти, зробивши ретельний аналіз походження і джерел цієї пам’ятки права. Необхідно також дати наукову класифікацію “Руської правди”, пояснити, що таке списки, редакції “Руської правди”.

Відповіді на друге і третє питання потребують ретельної роботи над текстом “Руської правди”. Доцільно сформулювати поняття “злочин”, зазначити види злочинів, види і мету покарань.

Далі важливо з’ясувати причини панування обвинувально-змагальної форми судового процесу в Київській Русі, дослідити досудові відносини сторін, систему доказів, роль судді в судовому процесі. “Руська правда” містить деякі відомості про виконання судових рішень, бажано використати їх для більш повного висвітлення цього питання.

С п и с о к л і т е р а т у р и

- Підручник. – Т. 1.
Хрестоматія. – Т. 1.
Греков Б. Д. Киевская Русь / Б. Д. Греков. – М.: Госполитиздат, 1953.

Дювернуа Н. Л. Источники права и суд в Древней России / Н. Л. Дювернуа // Антологія укр. юрид. думки. В 10 т. – К.: Юрид. кн., 2002. – Т. 2.

Єрмолаєв В. М. Деякі проблеми злочину та покарання в Київській Русі / В. М. Єрмолаєв // Вісн. Акад. прав. наук України. – Х., 1996. – № 5. – С. 135 – 143.

Зубашенко Ю. Джерела кримінального права староруської держави / Ю. Зубашенко // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид. – Л.: Львів. держ. ун-т, 2002. – Вип. 37. – С. 79 – 82.

Петров И. В. Государство и право Древней Руси (750 – 980 гг.) / И. В. Петров. – СПб.: Изд-во Михайлова В. А., 2003.

Рыбаков Б. А. Киевская Русь и русские княжества XII – XIII вв. / Б. А. Рыбаков. – М.: Наука, 1982.

Т е м а 4. Державний лад Галицько-Волинського князівства

П л а н

1. Утворення Галицько-Волинського князівства.
2. Організація центральних та місцевих органів влади і управління в Галицько-Волинській державі.
3. Військо і судова система князівства.
4. Історичне значення Галицько-Волинської держави.

При відповіді на перше питання слід назвати передумови виникнення Галицько-Волинського князівства, а також визначити ті риси держави Київська Русь, які воно наслідувало.

Головну увагу в курсовій роботі треба приділити аналізу організації та діяльності державного апарату князівства. При цьому бажано детально розглянути повноваження князя як глави держави, боярської ради, двірсько-вотчинної системи управління, а також усіх ланок системи місцевого управління.

Завершити роботу необхідно викладенням матеріалу про призначення і склад війська Галицько-Волинського князівства, а також про судову систему князівства, яка складалася зі світських і церковних судів.

У висновках доцільно підкреслити велике значення Галицько-Волинського князівства для західних земель і всієї України.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 1.

Хрестоматія – Т. 1.

Бойко І. Джерела права Галицько-Волинської держави (1199 – 1349 рр.) / І. Бойко // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид. – 2006. – Вип. 42. – С. 59 – 65.

Головко О. Б. Останній похід князя Романа Мстиславича у джерелах та історичній думці / О. Б. Головко // Укр. іст. журн. – 2009. – № 4. – С. 28 – 48.

Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь / М. Ф. Котляр. – К., 1998.

Крип'якевич І. П. Галицько-Волинське князівство / І. П. Крип'якевич. – Л., 1999.

Кульчицький В. Галицько-Волинська держава (1199 – 1349): моногр. / В. Кульчицький, Б. Тищик, І. Бойко. – Л., 2005.

Т е м а 5. Утворення Української держави у ході визвольної війни 1648 – 1654 рр.

П л а н

1. Утворення Української держави у ході визвольної війни 1648 – 1654 рр. Причини, передумови, завдання.
2. Формування основних елементів державності:
 - населення;
 - територія і кордони;
 - органи публічної влади;
 - податки;
 - право.

При розгляді першого питання необхідно висвітлити,

що утворення Української незалежної держави є закономірним явищем у житті українського народу, яке визначило весь її подальший розвиток.

Далі потрібно назвати основні причини, умови, мету утворення Української держави 1648 – 1654 рр.

Одна із основних цілей роботи – вивчення й аналіз процесу формування найважливіших елементів державності, а саме: населення, території, кордонів, органів публічної влади, податків, права.

Досліджуючи державний лад в Україні в 1648 – 1654 рр., необхідно розкрити сутність влади гетьмана та ради старшин, показати порядок здійснення повноважень загальної військової ради, визначити роль генерального, полкового та сотенного урядів у системі вищих і місцевих органів влади й управління.

Список літератури

Підручник. – Т. 1.

Хрестоматія. – Т. 1.

Головко О. М. Організаційно-правові засади фінансової діяльності Української держави (Гетьманщини) у другій половині XVII – XVIII століть / О. М. Головко // Юрист України. – 2011. – № 2 (15). – С. 11 – 18. – Бібліогр.: с. 17 – 18.

Грушевский М. С. Очерк истории украинского народа / М. С. Грушевский. – К.: Либідь, 1990.

Гуржій О. І. Українська козацька держава в другій половині XVII ст.: кордони, населення, право / О. І. Гуржій. – К.: Дніпро, 1996.

Єрмолаєв В. М. Органи влади і управління Української держави (друга половина XVII – XVIII ст.) / В. М. Єрмолаєв, А. І. Козаченко. – Х.: Право, 2002.

Журавель М. В. Основні риси та принципи судового процесу в Гетьманщині другої половини XVII століття / М. В. Журавель // Бюл. Міністерства юстиції України. – 2012. – № 1. – С. 33 – 40. – Бібліогр.: с. 40.

Тема 6. Входування України під протекторат Росії (1654 р.)

П л а н

1. Українсько-російські зв'язки у роки визвольної війни 1648 – 1654 рр.
2. Рішення Земських соборів у лютому 1651 р. та жовтні 1653 р.
3. Переяславська рада 1654 р.
4. Статті Б. Хмельницького.
5. Березневі статті 1654 р. та Московський договір.
6. Значення договору 1654 р.

Спочатку треба охарактеризувати економічні і політичні відносини між Україною і Росією у роки визвольної війни 1648 – 1654 рр. як такі, що сприяли довірі й порозумінню між суб'єктами цих взаємовідносин і зумовили в кінцевому підсумку входування України до складу Росії.

Відповідаючи на друге та третє питання, необхідно ретельно проаналізувати рішення Земських соборів, Переяславської ради, які мали принципове значення для встановлення протекторату Росії над незалежною Україною.

При відповіді па четверте питання слід визначити правовий статус України під протекторатом Росії.

Завершити роботу доцільно аргументованою оцінкою значення договору 1654 р. для обох держав і визначенням ролі Б. Хмельницького у процесі розвитку взаємовідносин між Україною і Росією.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 1.

Хрестоматія. – Т. 1.

Крип'якевич І. П. Богдан Хмельницький / І. П. Крип'якевич. – Л.: Світ, 1990.

Российское законодательство X – XX веков: в 9 т. – Т. 3. Акты Земских соборов / отв. ред. А. Г. Маньков. – М.: Юрид. лит., 1985.

Яковлів А. Українсько-московські договори в XVII – XVIII віках / А. Яковлів // Укр. іст. журн. – 1993. – № 7 – 12. – 1994. – № 1 – 3. – 1995. – № 2.

Т е м а 7. Кодифікація українського права у XVIII ст.

П л а н

1. Джерела права:
 - українсько-польські та українсько-російські угоди;
 - козацьке право;
 - литовсько-польські джерела права;
 - законодавство Гетьманщини.
2. Кодифікація права:
 - створення “ручних книг” для судів;
 - “Права, за якими судиться народ малоросійський” 1743 р.;
 - нові спроби систематизації права: “Суд и расправа в правах малороссийских” 1758 р., “Книга Статут и прочие права малороссийские” 1764 р., “Экстракт из книги Статут прав малороссийских” 1767 р.
3. Характеристика зводу “Права, за якими судиться народ малоросійський” 1743 р. за галузями права:
 - цивільне право;
 - кримінальне право;
 - судовий процес.

Для правильного висвітлення першого питання треба розкрити зміст джерел права, які були покладені в основу кодифікації українського законодавства: Зборівська (1649) та Білоцерківська (1651) угоди з Польщею; Переяславська (1659), Глухівська (1669) та інші угоди Гетьманщини з Росією; дослідити особливості використання в Україні польсько-литовського законодавства та магдебурзького права; козацькі правові звичаї і нормативно-правові акти Гетьманщини, тобто постанови загальної ради та старшинської ради, гетьманських універсалів, наказів, інструкцій, ордерів.

У роботі доцільно довести, що кодифікацією національного права українці намагалися закріпити автономний статус Гетьманщини у складі Російської держави і вона складалася з “ручних книг” для судів та зводів XVIII ст.

Розкриваючи третє питання, охарактеризуйте за галузями права звід законів України “Права, за якими судиться народ малоросійський” 1743 р.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 1.

Хрестоматія. – Т. 1.

Бойко І. Й. Держава і право Гетьманщини: навч. посіб. / І. Й. Бойко. – Л.: Світ, 2000.

Кульчицький В. Кодекс Українського права 1743 року / В. Кульчицький // Право України. – 1999. – № 9.

Остапенко Т. О. “Книга Статут та інші права малоросійські” як важливий напрямок проведення кодифікації права України-Гетьманщини другої половини 18 століття / Т. О. Остапенко // Держава і право. Тези міжнар. наук.-практ. конф. 27 – 28 листоп. 2009 р. – Миколаїв: Іліон, 2009. – С. 56 – 57.

Ткач А. П. Історія кодифікації дореволюційного права України / А. П. Ткач // Антологія укр. юрид. думки. – Т. 3. Історія держави і права України – козацько-гетьманська доба. – К.: Вид. Дім “Юрид. кн.”, 2003. – С. 454 – 471.

Т е м а 8. Селянська реформа 1861 р. в Україні

П л а н

1. Причини і передумови скасування кріпосного права в 1861 р.
2. Особисті права селян за реформою.
3. Майнові права селян за реформою.
4. Селянське управління і суд.

Насамперед, слід показати причини і передумови скасування кріпосного права, процес підготовки і проведення селянської реформи, назвати основні нормативні акти, які регулювали проведення реформи.

Розкриття другого-четвертого питань треба починати з аналізу “Загального положення про селян, які вийшли з кріпосної залежності”. Бажано текстуальне викладення доповнити схемами, які наочно покажуть систему органів селянського самоврядування за реформою.

У висновках доцільно дослідити значення реформи, її вплив на розвиток капіталістичних відносин, які, в свою чергу, впливають на суспільний лад України.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 1.

Хрестоматія. – Т. 1.

Российское законодательство X – XX веков: в 9 т. – Т. 7. Документы крестьянской реформы / отв. ред. О. И. Чистяков. – М.: Юрид. лит., 1989.

Василенко Н. П. Первые шаги по введению Положений 19 февраля 1861 года в Черниговской губернии: (к 40-летию со дня освобождения крестьян) / Н. П. Василенко // Вибрані твори: у 3 т. – К.: Юрид. думка, 2006. – Т. 2: Юрид. пр. – С. 58 – 101.

Дунаева Н. В. “Свободные сельские обыватели” Российской империи и отмена крепостного права / Н. В. Дунаева // Изв. вузов. Правоведение. – 2007. – № 5. – С. 153 – 170.

Зайончковский П. А. Отмена крепостного права в России / П. А. Зайончковский. – М.: Госполитиздат, 1968.

Реєнт О. П. До проблеми скасування кріпосного права в 1861 р. / О. П. Реєнт // Укр. іст. журн. – 2011. – № 1. – С. 34 – 51.

Селіхов Д. Заборона продажу викуплених селянами надільних земель в Україні наприкінці XIX ст. та її соціально-економічні наслідки / Д. Селіхов // Вісн. Акад. прав. наук України. – X., 2003. – № 4 (35). – С. 127 – 136.

Якименко М. А. Становлення селянського (фермерського) господарства в Україні після скасування кріпосного права

Т е м а 9. Судоустрій за судовою реформою 1864 р.

П л а н

1. Загальна характеристика судоустрою за судовою реформою.
2. Мірові судді, з'їзди мирових суддів.
3. Окружні суди, їх система й структура.
4. Присяжні засідателі.
5. Судові палати.
6. Сенат.

Для підготовки до цієї теми доцільно, перш за все, користуватися першоджерелами – нормативно-правовими актами, що містяться у восьмому томі “Российского законодательства X – XX веков: в 9 т.”.

Відповідь на перше питання передбачає розповідь про систему судів, що були створені за реформою.

Для відповіді на питання два-шість варто проаналізувати порядок утворення, функціонування та значення кожної з судових інстанцій.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Российское законодательство X – XX веков: в 9 т. – Т. 8. Судебная реформа / отв. ред. Б. В. Виленский. – М.: Юрид. лит., 1991.

Архипов И. В. Коммерческие суды и судебная реформа 1864 года / И. В. Архипов // Известия Высших учебных заведений. Правоведение. – 1999. – № 4. – С. 165 – 173.

Савуляк Р. Судові органи Російської імперії на Україні за реформою 1864 року / Р. Савуляк // Вісн. Львів. ун-ту. Серія юрид. – Вип. 39. – 2004. – С. 122 – 126.

Сидорчук О. Характеристика суду присяжних України за судовою реформою 1864 р. / О. Сидорчук // Вісн. Львів. ун-ту. Серія юрид. – 2004. – Вип. 40. – С. 125 – 129.

Стеценко Н. С. Практична діяльність судових приставів за Судовими статутами 1864 року / Н. С. Стеценко // Пробл. законності. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2010. – Вип. 106. – С. 174 – 182.

Шигаль Д. А. З'їзди мирових суддів в Російській імперії за судовою реформою 1864 р. / Д. А. Шигаль // Пробл. законності. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2004. – Вип. 69. – С. 15 – 19.

Т е м а 10. Представницький характер Державної думи Російської імперії

П л а н

1. Зміни в державному ладі Російської імперії в роки революції 1905 – 1907 рр.
2. Правові засади створення першого російського парламенту – Державної думи та його повноваження.
3. Представництво від українських губерній в парламенті Російської імперії.

Розкриття першого питання слід починати з причин та передумов буржуазно-демократичної революції 1905 – 1907 рр., які примусили правлячий клас піти на суттєві зміни абсолютистської форми правління.

При відповіді на друге питання необхідно на підставі законодавчих актів, які заклали основи створення та функціонування Державної думи (“Положение о выборах в Государственную Думу”, “Учреждение Государственной Думы”, “Основные государственные законы”), охарактеризувати правові засади створення Державної думи; розглянути повноваження Думи відповідно до закону “Учреждение Государственной Думы” та показати, що з юридичної точки зору цей орган являв собою нижню палату російського парламенту. Другою палатою стала реорганізована Державна рада.

При розгляді останнього питання бажано проаналізувати соціальний і партійний склад українських депутатів, процес становлення та діяльність українських фракцій у Державній думі першого та другого скликань. Доцільно дослідити діяльність депутатів від українських губерній по вирішенню аграрного та національного питань, їх роль у забезпеченні рівності громадян; показати участь депутатів від українських губерній і міст у розробленні відповідних законопроектів. Бажано показати, як досвід організації та функціонування Державної думи, у чому велику роль відіграли депутати Державної думи від українських губерній і міст, було використано під час утворення і діяльності Центральної Ради. Це дозволить простежити традиційне прагнення українського народу до своєї державності.

Список літератури

Підручник. – Т. 1.

Хрестоматія. – Т. 1.

Гончаренко В. Д. Зміни в системі центральних органів влади Росії внаслідок буржуазно-демократичної революції 1905 – 1907 рр. / В. Д. Гончаренко // Вісн. Акад. прав. наук України. – Х., 2005. – № 2 (41).

Єрмолаєв В. Про українське представництво в Державній думі Російської імперії третього та четвертого скликань / В. Єрмолаєв // Там же. – 2006. – № 1 (44). – Х.: Право, 2006. – С. 53 – 60.

Киян М. Ш. Представительство от украинских губерний в Государственной Думе Российской империи I и II созывов (1906 – 1907 гг.) / М. Ш. Киян. – Х.: Основа, 1997.

Мільчакова О. Представницькі (законодавчі) установи в історії України / О. Мільчакова // Часоп. Парламенту. – 2004. – № 8.

Полонська-Василенко Н. Історія України: у 2 т. / Н. Полонська-Василенко. – 3-є вид. – К.: Либідь, 1995. – Т. 2.

Т е м а 11. Центральна Рада – перший український парламент

П л а н

1. Створення Центральної Ради.
2. Формування Центральної Ради, її склад.
3. Структура, організаційні та правові форми діяльності Центральної Ради. Універсали Центральної Ради і Конституція УНР 1918 р.

Розкриття першого питання слід починати з передумов створення Центральної Ради, її первісного складу та завдань у царині державотворення, що постали перед нею.

Друге питання передбачає висвітлення порядку формування Центральної Ради як представницького органу за принципами територіального та партійного представництва. З огляду на це, також треба дослідити засади формування складу Центральної Ради на Українському національному конгресі, охарактеризувати процес розширення її складу шляхом кооптації делегатів, які були обрані Всеукраїнськими військовим, селянським і робітничим з'їздами, а також показати доповнення складу Центральної Ради представниками національних меншин. Важливо підкреслити, що завдяки цим доповненням Центральна Рада перетворилася на представницький орган спочатку лише українського, а згодом усього населення України і стала форумом провідних політичних сил України.

Далі бажано проаналізувати “Наказ Української Центральної Ради” від 23.04.1917 р. З'ясовуючи структуру (Мала Рада, президія, секретаріат, голова), організаційні (пленум, комісії, партійні фракції) та правові (нормативні акти, формування уряду, депутатські запити) форми діяльності Центральної Ради, показати, що вона була організована і діяла як революційний парламент. Необхідно розглянути зміст і значення Універсалів Центральної Ради та Конституції УНР 1918 р. як політико-правову лінію українського державотворення, закономірного підсумку розвитку державно-політичного процесу в УНР.

Список літератури

Підручник. – Т. 2.

Хрестоматія. – Т. 2.

Бєбєєва Е. Центральна Рада та її значення в державотворчому процесі України / Е. Бєбєєва // Весы Фемиды. – 2004. – № 3 – 4.

Володимир Винниченко про українську державність // Україна: антологія пам'яток державотворення Х – ХХ ст.: [у 10 т.] / ред. кол.: І. М. Дзюба та ін. – К.: Вид. Соломії Павличко “Основи”, 2008. – Т. 7: Відродження української державності. – С. 277 – 280.

Грушевський М. С. Вільна Україна / М. С. Грушевський // Україна: антологія пам'яток державотворення Х – ХХ ст.: [у 10 т.] / ред. кол.: І. М. Дзюба та ін. – К.: Вид. Соломії Павличко “Основи”, 2008. – Т. 7: Відродження української державності. – С. 229 – 244.

Захарчук А. Українська Центральна Рада в період зламу монархічної державно-правової традиції Росії / А. Захарчук // Вісн. Львів. ун-ту. Сер. юрид. – Л.: Львів. держ. ун-т, 2002. – Вип. 37.

Копиленко О. Л. Держава і право України. 1917 – 1920: навч. посіб. / О. Л. Копиленко, М. Л. Копиленко. – К.: Либідь, 1997.

Павленко Ю. Українська державність у 1917 – 1919 рр. (історико-генетичний аналіз) / Ю. Павленко, Ю. Храмов. – К.: Либідь, 1995.

Подковенко Т. О. Українська Центральна Рада: досвід становлення національного законодавства / Т. О. Подковенко // Держава і право. Юрид. і політ. науки. – К., 2007. – Вип. 38. – С. 27 – 33.

Рум'янцев В. О. Виникнення Центральної Ради та її перетворення на орган самоврядування України / В. О. Рум'янцев // Акт. пробл. держ. управління. – Х.: Магістр, 2002. – № 3 (14).

Рум'янцев В. О. Центральна Рада: боротьба за відновлення української державності: навч. посіб. / В. О. Рум'янцев. – Х.: Юрид. акад., 1995.

Українська Центральна Рада. Документи і матеріали: у 2 т. – К.: Наук. думка, 1996 – 1997.

Український парламентаризм: минуле і сучасне / за ред. Ю. С. Шемшученка. – К.: Наук. думка, 1999.

Т е м а 12. Конституція УНР 1918 р.

П л а н

1. Прийняття Конституції УНР.
2. Вищі органи влади та управління за Конституцією.
3. Права громадян за Конституцією.
4. Значення Конституції УНР 1918 р.

Розпочинати роботу слід з аналізу внутрішньої та зовнішньої обстановки, в якій опинилась Центральна Рада. Особливо слід звернути увагу на те, що Конституція УНР 1918 р. приймалась в останній день існування Центральної Ради.

Далі на підставі тексту Конституції треба з'ясувати порядок формування та повноваження Всенародних зборів, Ради народних міністрів та Генерального суду УНР, бажано текстуальне викладення доповнити схемою.

Відповідаючи на третє питання, треба проаналізувати основні права громадян за Конституцією.

У заключній частині роботи слід пояснити, чому Конституція так і не була втілена в життя.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 2.

Хрестоматія. – Т. 2.

Гошуляк І. Л. Про причини поразки Центральної Ради / І. Л. Гошуляк // Укр. іст. журн. – 1994. – № 1.

Історія конституційного законодавства України: зб. док. / упоряд. В. Д. Гончаренко. – Х.: Право, 2007.

Копиленко О. Л. “Сто днів” Центральної Ради / О. Л. Копиленко. – К.: Україна, 1992.

Копиленко О. Л. Держава і право України. 1917 – 1920 рр. Центральна Рада. Гетьманство. Директорія / О. Л. Копиленко, М. Л. Копиленко. – К.: Либідь, 1997.

Рум'янцев В. О. Українська державність у 1917 – 1922 рр. (форми і проблеми розбудови) / В. О. Рум'янцев. – Х., 1996.

Слюсаренко А. Історія української Конституції / А. Слюсаренко, М. Томенко. – К.: Знання, 1993.

Шевчук В. Г. Історія української державності / В. Г. Шевчук, М. Г. Тараненко. – К.: Либідь, 1999.

Яковлев А. Основи Конституції УНР / А. Яковлев // Розбудова держави. – 1992. – № 5.

Яременко Т. Становлення інституту прав людини в історії українського державотворення (1917 – 1920 рр.) / Т. Яременко // Вісн. Нац. акад. держ. управління при Президентові України. – 2003. – № 3.

Т е м а 13. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР)

П л а н

1. Утворення ЗУНР.
2. Законодавча діяльність ЗУНР.

Розкриваючи питання теми, слід коротко пояснити причини падіння Австро-Угорщини та висвітлити події, які відбулися у Галичині у жовтні-листопаді 1918 р., а також проаналізувати діяльність Української національної ради, яка проголосила ЗУНР; описати структуру державного апарату влади і управління, а також судові органи і збройні сили ЗУНР; проаналізувати законодавство в політичній сфері, економіці, освіті, культурі тощо. Бажано показати процес постійних переговорів між владою УНР і ЗУНР про об'єднання обох українських держав і дослідити правові акти, які зафіксували злуку УНР і ЗУНР. Доцільно підкреслити значення цієї події.

Завершити роботу слід з'ясуванням причин падіння

ЗУНР. Висновки повинні містити відомості про героїчну боротьбу українського народу за свою національну державність.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 2.

Хрестоматія. – Т. 2.

Здійснення соборності українських земель / ред. і передм.: Т. Гунчак, О. Сліпушко та ін. // Тисяча років українській суспільно-політичній думки: у 9 т. – Т. 6. – К., 2001. – С. 390 – 393.

Кондратюк С. В. Українська Національна Рада – вищий представницький орган ЗУНР / С. В. Кондратюк // Право і суспільство. – 2009. – № 1. – С. 30 – 36.

Костюк С. Злука УНР і ЗУНР: уроки для сучасної України / С. Костюк // Віче. – 2010. – № 2. – С. 12 – 14.

Литвин М. Історія ЗУНР / М. Литвин, К. Науменко. – Л.: Ін-т українознавства, 1995.

Мишак І. До історії законотворчості Західноукраїнської Народної Республіки / І. Мишак // Право України. – 2008. – № 10. – С. 156 – 163.

Панібудьласка А. Акт злуки Української Народної Республіки і Західноукраїнської Народної Республіки (1919 р.) / А. Панібудьласка, В. Л. Семенко // Бюл. Міністерства юстиції України. – 2004. – № 1. – С. 5 – 8.

Рум'янцев В. О. Українська державність: 1917 – 1922 рр. (форми і проблеми розбудови) / В. О. Рум'янцев. – Х.: Основа, 1996.

Т е м а 14. Державно-правове будівництво за доби гетьмана П. Скоропадського

П л а н

1. Прихід П. Скоропадського до влади.
2. Організація державної влади в Україні.
3. Законодавча діяльність Гетьманату П. Скоропадського.

При висвітленні першого питання необхідно згадати про Хліборобський з'їзд 29 квітня 1918 р. та підтримку австро-німецьких військ, які й допомогли приходу П. Скоропадського до влади, його відмову від соціальної політики Центральної Ради та поновлення у повній мірі права приватної власності.

У наступному питанні розкрити ідею сильної влади заради політичних і соціальних реформ, яка була втілена у “Законах про тимчасовий державний устрій України” від 29 квітня 1918 р.: влада гетьмана, Рада Міністрів, Фінансова Рада, Генеральний Суд.

Розкриваючи питання законотворчої діяльності Гетьманату, слід звернути увагу на процедуру розробки законів; функції уряду в законотворчому процесі. Звернути увагу на закон “Про громадянство”, у сфері цивільного права – на закони, які регулювали питання власності, та кримінальне законодавство.

Список літератури

Підручник. – Т. 2.

Хрестоматія. – Т. 2.

Брюховецький М. Економічна політика уряду Української держави гетьмана Павла Скоропадського / М. Брюховецький // Економ. часопис-XXI. – 2003. – № 2. – С. 64 – 67.

Василенко М. П. До ради Міністрів Української Держави од Міністра Народної Освіти та Мистецтв пояснююча записка до законопроекту про заснування Української Академії наук у Києві / М. П. Василенко // Вибрані твори: у 3 т. – Т. 2: Юрид. пр. – 2006. – С. 123 – 136.

Грабовська Г. Правове регулювання освіти в період гетьманату П. Скоропадського / Г. Грабовська // Підприємництво, госп-во і право. – 2006. – № 5. – С. 106 – 109.

Декларація уряду гетьмана Павла Скоропадського // Україна: антологія пам'яток державотворення Х–XX ст.: [у 10 т.] / ред. кол.: І. М. Дзюба та ін. – К., 2008. – Т. 7. – С. 237 – 324.

Заріцька І. Земельне законодавство Української держави П. Скоропадського / І. Заріцька // Підприємництво, госп-во і право. – 2005. – № 10. – С. 87 – 91.

Кравчук М. Захист права власності у період Гетьманату П. Скоропадського / М. Кравчук // Акт. пробл. держави і права. – Вип. 23. – О., 2004 – С. 89 – 93.

Кравчук М. Юридичне оформлення Гетьманату та організація його військових структур / М. Кравчук // Підприємництво, госп-во і право. – 2008. – № 11. – С. 117 – 120.

Кришина Н. Державна розбудова часів Гетьманату Павла Скоропадського / Н. Кришина, Н. Литвин // Вісн. держ. служби України. – 2007. – № 4. – С. 54 – 62.

Т е м а 15. Цивільний кодекс УСРР 1922 р.

П л а н

1. Характеристика та структура Цивільного кодексу.
2. Загальна частина (її основні положення).
3. Речове право:
 - право власності;
 - право забудови.
4. Зобов'язальне право:
 - характеристика основних договорів;
 - товариства.
5. Спадкове право.

При підготовці до відповідей на питання цієї теми доцільно користуватися безпосередньо першоджерелом – Цивільним кодексом УСРР 1922 р.

Відповідь на перше питання передбачає собою визначення історії прийняття, значення та загальну характеристику цього документа.

Для відповіді на друге-п'яте питання студент повинен розкрити зміст кожного з прав та визначити особливості їх регулювання.

С п и с о к л і т е р а т у р и

- Підручник. – Т. 2.
Хрестоматія. – Т. 2.

Гражданский кодекс РСФСР с постанейно-систематизированными материалами / под ред. С. Александровского; предисл. Я. Н. Бранденбургского. – М.: Юрид. изд-во Наркомюста РСФСР, 1925. – 1200 с.

Нелін О. Спадкове право УСРР за Цивільним кодексом 1922 р. / О. Нелін // Підприємництво, госп-во і право. – 2008. – № 4. – С. 32 – 35.

Т е м а 16. Конституція УРСР 1937 р.

П л а н

1. Розробка і прийняття Конституції, її структура.
2. Конституція про суспільний і державний устрій. Декларативний характер статей Конституції, присвячених становищу України у складі СРСР.
3. Виборча система за Конституцією. Основні права і обов'язки громадян.
4. Принципи соціалістичної законності, проголошені в Конституції, і реалії життя в Україні у 30-і роки ХХ ст.

Розкриваючи перше питання, слід показати причини прийняття нової Конституції СРСР, союзних і автономних республік за зміни політичних орієнтацій партійно-державного керівництва СРСР, яке заявило про перемогу в країні соціалізму. У зв'язку з цим намічалось проголосити на весь світ про великі соціалістичні завоювання в Радянському Союзі і створити видимість турботи про демократизацію державного ладу.

Висвітлюючи друге питання, рекомендується на основі статей Конституції зазначити жорстку централізацію державного управління і втрату Україною своїх суверенних прав.

Аналізуючи основні положення третього питання, важливо звернути увагу на той факт, що тоталітарний режим і в нових умовах повністю зберігав всеосяжний контроль над людиною.

Розглядаючи проголошені в Конституції принципи соціалістичної законності, потрібно підкреслити, що вони не

стали гарантією їх дотримання. В центрі і на місцях у ці роки діяли ніким не контрольовані позасудові органи. У 1937 р. виїшла директива ЦК ВКП (б) органам НКВС, що відкривала можливість застосування до арештованих катувань з метою отримати потрібні слідству зізнання.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 2.

Хрестоматія. – Т. 2.

Гончаренко В. Організація та діяльність Верховної Ради УРСР за Конституцією УРСР 1937 р. / В. Гончаренко // Вісн. Акад. прав. наук України. – 2007. – № 4 (51). – Х.: Право, 2007. – С. 101 – 114.

Гончаренко В. Д. Правовий статус Президії Верховної Ради УРСР за Конституцією УРСР 1937 року / В. Д. Гончаренко // Пробл. законності. – Вип. 100. – Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. – С. 42 – 52.

Історія конституційного законодавства України / упоряд. В. Д. Гончаренко. – Х.: Право, 2007. – С. 102 – 122.

Севрюков В. В. Щодо періодизації, становлення та розвитку конституційних гарантій забезпечення прав національних меншин та корінних народів в Україні / В. В. Севрюков // Держава і право. Юрид. і політ. науки. – Вип. 39. – К.: Ін-т держави і права НАН України, 2008. – С. 268 – 276.

Т е м а 17. Зміни в праві УРСР у період десталінізації (сер. 50-х – сер. 60-х рр. ХХ ст.)

П л а н

1. Друга кодифікація радянського права.
2. Зміни в праві УРСР за галузями права:
 - цивільне право;
 - трудове право;
 - колгоспне право;

- кримінальне право;
- кримінальне судочинство.

Викладення першого питання треба починати з зазначень змін у праві УРСР у період десталінізації (сер. 50-х – сер. 60-х рр.), які мали за мету зміцнення демократизму федеративної структури радянського права. Гарантією зміцнення законності мала стати кодифікація загальносоюзного і республіканського законодавства. Верховна Рада СРСР 11 лютого 1957 р. віднесла до відання союзних республік законодавство про устрій судів союзних республік і прийняття цивільного, кримінального та процесуального кодексів. У віданні Союзу РСР залишилося лише видання Основ законодавства в цих галузях.

Розглядаючи зміни в праві УРСР в окремих галузях, слід звернути увагу на розширення сфери правового регулювання, на демократичні зміни в традиційних галузях права (кримінального, процесуального та ін.), проаналізувати їх. У той же час варто підкреслити, що демократизація окремих положень кодексів не торкалась основних принципів радянського права.

Список літератури

- Підручник. – Т. 2.
Хрестоматія. – Т. 2.
История государства и права Украинской ССР / под ред. Б. Г. Бабя. – К.: Наук. думка, 1976.
Гончаренко В. Д. Право України в період десталінізації (друга половина 1950-х – перша половина 1960-х рр.) / В. Д. Гончаренко // Правова система України: історія, стан та перспективи: [у 5 т.]. – Х.: Право, 2008. – Т. 1. – С. 472 – 480.
Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? / І. Дзюба // Тисяча років української суспільно-політичної думки: у 9 т. Т. 8 (40-ві – 80-ті рр. ХХ ст.). – К.: Дніпро, 2001. – С. 189 – 215.
Марисюк К. Майнові покарання у основах кримінального законодавства Союзу РСР та союзних республік 1958 р. / К. Марисюк // Вісн. Львів. ун-ту. Серія юрид. – Л.: Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2011. – Вип. 54. – С. 68 – 72.

Страхов М. М. Право України в роки Другої світової війни та в перше післявоєнне десятиліття (1939-1955 рр.) / М. М. Страхов // Правова система України: історія, стан та перспективи: [у 5 т.]. – Х.: Право, 2008. – Т. 1. – С. 455 – 472.

Тодика Ю. М. Звід законів УРСР / Ю. М. Тодика // Юрид. енциклопедія: в 6 т. – К.: Укр. енциклопедія, 1998. – Т. 2: Д-Й. – С. 571.

Т е м а 18. Державно-правове будівництво в Україні у перші роки незалежності (1991 – 1996 рр.)

П л а н

1. Проголошення незалежності України 1991 р.:
 - постанова “Про проголошення незалежності України”;
 - Акт про проголошення незалежності України;
 - республіканський референдум щодо підтвердження Акта проголошення незалежності України;
 - всенародні вибори Президента України.
2. Створення власного державного апарату:
 - розширення повноважень Кабінету Міністрів України;
 - Служба безпеки України;
 - Закон України “Про статус суддів”;
 - створення Конституційного Суду;
 - органи прокуратури.
3. Становлення українського права:
 - зміни в кримінальному законодавстві України;
 - зміни в трудовому праві;
 - роль права в реалізації соціальної політики держави.

Спочатку слід надати коротку характеристику події 1991 р. та тих державно-правових актів, які визначили незалежність України. Потім треба прокоментувати основні засади наведених документів та подій.

Відповідь на друге питання необхідно почати з аналізу процесу побудови державного апарату України (центральні, місцеві органи влади й управління, правоохоронні органи, збройні сили, дипломатичне відомство, суди).

Досліджуючи третє питання, особливу увагу приділіть прийняттю важливих законодавчих актів з основних галузей права, новим інститутам, які впроваджуються в життя.

Матеріал курсової роботи обмежується хронологічними рамками з 1991 р. до червня 1996 р., коли розпочався новий етап розбудови Української незалежної держави.

С п и с о к л і т е р а т у р и

Підручник. – Т. 2.

Хрестоматія. – Т. 2.

Конституційно-правові засади становлення української державності: моногр. / за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Тодики. – Х.: Право, 2003.

Тодыка Ю. Н. Основы конституционного строя Украины / Ю. Н. Тодыка. – Харьков, 1999.

Шевчук В. П. Історія української державності: курс лекцій: [навч. посіб.] / В. П. Шевчук, М. Г. Тараненко. – К.: Либідь, 2000.

З М І С Т

Плани семінарських занять.....	3
Тема 1. Українська держава в період визвольної війни 1648 – 1654 рр.....	3
Тема 2. Центральна Рада та її Універсали	3
Тематика курсових робіт.....	5
Тема 1. Утворення держави Київська Русь.....	7
Тема 2. Суспільний лад Київської Русі.....	8
Тема 3. Злочини, покарання та судовий процес за “Руською правдою”.....	10
Тема 4. Державний лад Галицько-Волинського князівства.....	11
Тема 5. Утворення Української держави у ході визвольної війни 1648 – 1654 рр.....	12
Тема 6. Вхідження України під протекторат Росії (1654 р.).....	14
Тема 7. Кодифікація українського права у XVIII ст.....	15
Тема 8. Селянська реформа 1861 р. в Україні.....	16
Тема 9. Судоустрій за судовою реформою 1864 р.....	18
Тема 10. Представницький характер Державної думи Російської імперії.....	19
Тема 11. Центральна Рада – перший український парламент.....	21
Тема 12. Конституція УНР 1918 р.....	23
Тема 13. Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР).....	24
Тема 14. Державно-правове будівництво за доби гетьмана П. Скоропадського.....	25
Тема 15. Цивільний кодекс УСРР 1922 р.....	27
Тема 16. Конституція УРСР 1937 р.....	28
Тема 17. Зміни в праві УРСР у період десталінізації (сер. 50-х – сер. 60-х рр. XX ст.).....	29
Тема 18. Державно-правове будівництво в Україні у перші роки незалежності (1991 – 1996 рр.).....	31

Навчальне видання

П Л А Н И

**СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ,
ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ
ТА МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ
ДО ЇХ ВИКОНАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ”**

**для студентів І курсу
заочного факультету**

У к л а д а ч і : ГОНЧАРЕНКО Володимир Дмитрович,
КАРАТАЄВА Галина Григорівна,
КИЯН Марина Шарифівна,
ЛІСОГОРОВА Катерина Миколаївна,
ЛИЗОГУБ Віталій Анатолійович,
МАТВЄЄВА Тетяна Олексіївна,
ПОХОДЗІЛО Юрій Миколайович,
СКУРАТОВИЧ Ірина Миколаївна,
ТИХОНЕНКОВ Дмитро Анатолійович,
ХАРАСИК Наталія Олегівна,
ЧЕРНИЧЕНКО Станіслав Анатолійович,
ШЕВЕРДІН Максим Михайлович,
ШИГАЛЬ Денис Анатолійович

Відповідальний за випуск *В. Д. Гончаренко*

Редактор *Л. М. Рибалко*

Комп'ютерна верстка *А. В. Старжинської*

План 2012

Підп. до друку 17.05.2012. Формат 60x84 ¹/₁₆. Папір офсетний.
Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 2,12. Облік.-вид. арк. 1,10. Вид. № 102.
Тираж прим. Зам. № 4410. Ціна договірна.

Редакційно-видавничий відділ

Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.

Друкарня

Національного університету “Юридична академія України імені Ярослава Мудрого”,
вул. Пушкінська, 77, м. Харків, 61024, Україна.